

Byggnadsminnesförklaring av Johannisbergs herrgård på del av fastigheten Johannisberg 1:2, Tjällmo socken, Motala kommun.

Fråga om byggnadsminnesförklaring av Johannisbergs herrgård har väckts 1988-02-18.

Byggnadsnämnden i Motala kommun och lantbruksnämnden i Östergötlands län har avgivit yttranden i ärendet 1988-09-20 resp 1988-09-09 och har därvid inte haft något att erinra mot föreslagna skyddsföreskrifter. Ej heller har ägarna haft något att erinra.

BYGGNADSBESKRIVNING

Johannisbergs herrgård består av huvudbyggnad och fyra flygelbyggnader, symmetriskt grupperade kring en öppen grusgård. De bildar tillsammans en funktionellt framvuxen, väl sammanhållen bebyggelseenhet. Huvudtillfarten till denna enhet sker från väster genom en allé.

Huvudbyggnaden är uppförd av sten i två våningar. Taket - ett sadeltak - är klätt med kopparplåt och försett med markanta frontespiser i väster och öster. Trappgavlar, skodda med kopparplåt, kröner samtliga rösterna. Väggarna är putsade i ljusgul färg och försedda med något utskjutande hörnkedjor och lisener i vit färg. I höjd med vindsvåningens och den övre våningens golv löper kraftigt utskjutande kopparskodda och vitputsade lister runt byggnaden. Fönstersmygarna och fönsteromfattningarna är putsade i vitt och solbänkarna klädda med kopparplåt. Mot gården finns en dubbeltrappa i natursten med järnräcken. Porten består av två brunmålade dörrar och en portalomfattning i tuktad natursten. Den äldsta delen av byggnaden, källarvåningen med fyra tunnvalv, kan härröra från en äldre 1600-talsbyggnad. Huvuddelen av byggnaden uppfördes under 1700-talets förra hälft. De nuvarande fönstrens spröjsverk och trappgavlarna torde härröra från 1800-talets mitt, träverandan och balkongen mot sjösidan från 1900-talets början. Nedre våningens planlösning är typisk för den karolinska herrgården. Spiseln i bottenvåningens matsal torde utgöra en rest av den ursprungliga fasta inredningen. Inredningen i övrigt har fått sin prägel av 1800-talets och 1900-talets renoveringar.

1989-03-17

221-3870/88

dk

Flygelparet närmast huvudbyggnaden torde vara uppfört samtidigt som eller något tidigare än denna. Båda är envåningshus, uppförda i sten under brutet tegeltak med övre fallet valmat. Den södra, gästflygeln, har nyligen renoverats och används idag som bostadshus. Den norra köksflygeln, innehåller bl a ett ursprungligt bevarat kök med härd, bakugn och murad kåpa samt fönster med ursprunglig spröjsning och järngaller.

De båda västra flyglarna är uppförda i början av 1800-talet i reveterat timmer men i samma stil som de östra. Den södra, arrendatorsflygeln, är renoverad och används idag som bostad. Den norra, mejerifygeln, innehåller bl a viss ursprunglig fast utrustning för livsmedelsberedning.

Johannisbergs herrgård är synnerligen märklig dels genom de kulturhistoriska värden från olika tidsskeden som finns bevarade i de beskrivna byggnaderna dels genom den sammanhållna bebyggelseenhet som byggnaderna, grusgården och allén tillsammans bildar.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med hänvisning till ovanstående byggnadsbeskrivning och med stöd av 3 kap 1 § lagen (1988:950) om kulturminnen m m 5 byggnader på del av fastigheten Johannisberg 1:2 som byggnadsminne. I samband härmed meddelar länsstyrelsen följande skyddsföreskrifter enligt 3 kap 2 § nyssnämnda lag.

1. De på den till dessa föreskrifter hörande kartan med nr 1-5 markerade byggnaderna får inte rivas eller till sitt yttre ombyggas eller på annat sätt förändras.
2. I huvudbyggnaden (nr 1 på kartan) får den befintliga rumsindelningen inte ändras och ingrepp inte göras i den äldre fasta inredningen, såsom valv, snickerier och eldstäder.
3. I den s k köksflygeln (nr 5 på kartan) får den ursprungliga rumsindelningen i bottenvåningen inte ändras och ingrepp inte göras i den ursprungliga fasta inredningen såsom snickerier, fönstergaller och spröjsning samt eldstäder. I den s k mejerifygeln (nr 4 på kartan) får den ursprungliga rumsindelningen på bottenvåningen inte ändras och ingrepp inte göras i ursprungliga eldstäder.
4. Det på kartan med streckad begränsningslinje markerade området får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt väsentligen förändras.

1989-03-17

221-3870/88

dk

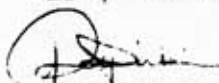
5. Underhållsåtgärder av de byggnader som omfattas av byggnadsminnesförklaringen skall utföras i samråd med länsstyrelsen och på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.

Om ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter kan anses påkallad av särskilda skäl, får länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § lagen (1988:950) om kulturminnen m m meddela tillstånd därtill.

Enligt 3 kap 21 § lagen om kulturminnen gäller detta beslut även om det överklagas.

Besvär till kammarrätten i Jönköping enligt bilaga (formulär 130).

I den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket länsstyrelsen i plenum fattat beslut, har förutom föredraganden deltagit länsrådet Lars Rydberg, länsantikvarien Sven E Noreen, förste länsassessorn Bo Multström, länsarkitekten Tage Jansson och överlantmätaren Rolf Davidson. I styrelsens beslut deltog landshövdingen och ledamöterna Bo Pettersson, Per-Olof Strindberg, Nils-Ake Wiström, Per A Pettersson, Gunnar Asserhed, Lars Olof Torfgård, Henry Eriksson, Hans Holm, Nils Lennstam och Göte Edlund samt suppleanterna Inge Carlsson, Hervor Eriksson, Sven-Ake Lundh och Linnéa Darell.

Rolf Wirtén
Landshövding

Erik Berggren
Avdelningsdirektör

Bilaga

karta
formulär 130

Kopia till

riksantikvarieämbetet

läns museet

byggnadsnämnden, Motala kommun

inskrivningsmyndigheten

fastighetsbildningsmyndigheten

fastighetsregistermyndigheten

lantmäterienheten

verksledningens kansli

juridiska enheten

planenheten

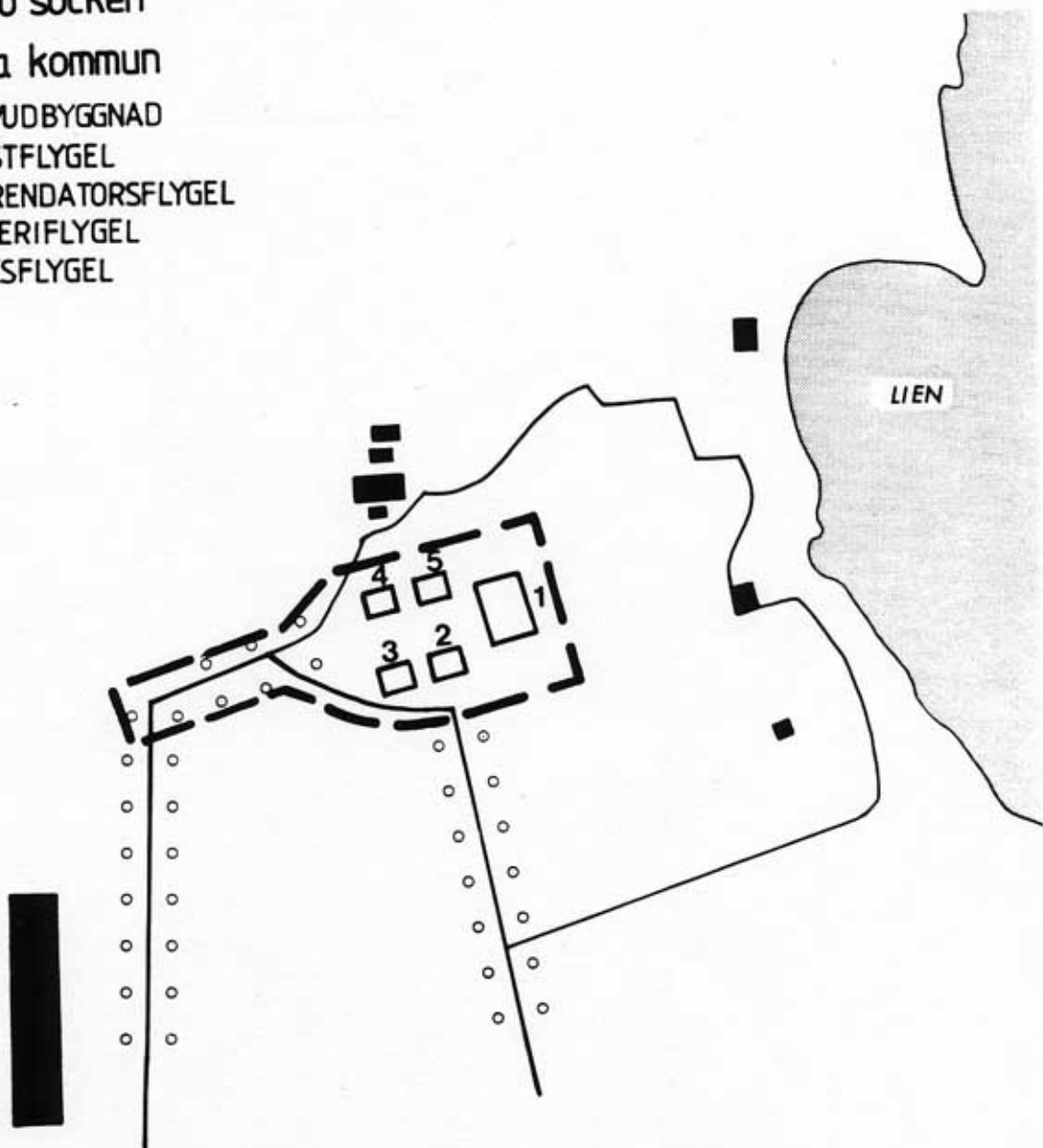
JOHANNISBERGS HERRGÅRD

Tjällmo socken

Motala kommun

ÄRENDE 221-3870 / 88

- 1 HUVUDBYGGNAD
- 2 GÄSTFLYGEL
- 3 ARRENDATORSFLYGEL
- 4 MEJERIFLYGEL
- 5 KÖKSFLYGEL

Ung. skala 1: 2 500 ↑